www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Factors Affecting Students' Participation in the Academic Members' Evaluation Process from the Perspective of Academic Members and Students of Tabriz University of Medical Sciences

Sepideh Bohlouli[1], Ramin Negahdari[2], Ayla Bahramian[1], Maryam Kouhsoltani [3], Katayoun Katebi[1,*], Pourya Hariri Shabestari[4], Saeid Hassanzadeh[4]

1 Department of Oral & Maxillofacial medicine, Faculty of dentistry, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran
2 Department of Prosthodontics, Faculty of dentistry, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran
3 Department of Oral & Maxillofacial Pathology, Faculty of dentistry, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran
4 Dentist, Faculty of dentistry, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran

**Corresponding author: Katayoun Katebi, Department of Oral & Maxillofacial medicine, Faculty of dentistry, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran, Email: katayounkatebi@gmail.com*

Article Info

Keywords: *Evaluation, Faculty members, Students, Dentistry*

Abstract

Introduction: Maximum student participation in the faculty members' evaluation might lead to improvement in the quality of education. Therefore, identifying the barriers of student's participation is the first step in this process. This study was conducted to determine the views of students and faculty members of Tabriz faculty of Dentistry on the factors affecting student's participation in faculty members' evaluation during 2019-2020.
Methods: This cross-sectional descriptive study was performed in two parts; faculty members and students. The main tools of this research were two researcher-made questionnaires. 108 students and 84 faculty members completed the questionnaires. The questions of both questionnaires were assessed with a 5-point Likert scale. Data were statistically analyzed using SPSS17 statistical software with descriptive statistics (frequency, percentage).
Results: From the point of view of 97.6% of faculty members, the most important factor in the student participation rate was ensuring the confidentiality of information, and the second issue was holding an orientation meeting for students before evaluation, with 89.3% rate.
From the students' point of view, the most important factors were to ensure the confidentiality of information and the relevance of the questionnaire's questions to the educational challenges of students, which both cases were emphasized by 100% of students.
Conclusion: Effectively reassuring students about the confidentiality of their information and giving feedback on the results to faculty members and faculty officials are the most important factors in encouraging students to participate in faculty members' evaluation.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-02-04]

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۶، شماره ۵، ۱۴۰۲
صفحات: ۴۸۷-۴۸۰

عوامل تاثیرگذار بر میزان مشارکت دانشجویان در فرایند ارزشیابی اساتید از دیدگاه اعضای هیات علمی و دانشجویان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

سپیده بهلولی[۱]، رامین نگاهداری[۲]، آیلا بهرامیان[۱]، مریم کوه سلطانی[۳]، کتایون کاتبی [۱،*]، پوریا حریری شبستری[۴]، سعید حسن زاده[۴]

[۱] گروه بیماریهای دهان، فک و صورت ، دانشکده دندان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران
[۲] گروه پروتزهای دندانی ، دانشکده دندان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز, تبریز ، ایران
[۳] گروه آسیب شناسی دهان، فک و صورت ، دانشکده دندان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز ، ایران
[۴] دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز ، تبریز، ایران

* نویسنده مسوول: کتایون کاتبی، گروه بیماریهای دهان، فک و صورت ، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران ، تلفن: ۹۱۴۴۳۵۱۵۵۲-۹۸+ ، ایمیل : katayounkatebi@gmail.com

چکیده

مقدمه: مشارکت حداکثری دانشجویان در ارزشیابی اساتید می تواند منجر به ارتقای کیفیت آموزشی شود. از این رو شناسایی موانع مشارکت دانشجویان در ارزشیابی اساتید قدم اول در رفع مشکلات این فرایند می باشد. .این مطالعه با هدف تعیین دیدگاه دانشجویان و اعضای هیات علمی دانشکده دندانپزشکی تبریز در مورد عوامل تاثیر گذار بر میزان مشارکت دانشجویان در ارزشیابی اساتید طی سالهای ۱۳۹۸-۱۳۹۹ صورت گرفته است.

روش ها: این مطالعه توصیفی مقطعی در دو قسمت اعضای هیات علمی و دانشجویان انجام شد. ابزار اصلی این پژوهش دو پرسشنامه ساخت محقق بود . ۱۰۸ نفر دانشجو و ۸۴ عضو هیات علمی پرسشنامه ها را تکمیل کردند. سوالات هر دو پرسشنامه با مقیاس لیکرت ۵ تایی مورد سنجش قرار گرفتند .داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS ۱۷ مورد تجزیه و تحلیل آماری با آمار توصیفی (فراوانی و درصد) قرار گرفتند.

یافته ها : از دیدگاه۹۷.۶ درصد اساتید مهمترین عامل در میزان مشارکت دانشجویان اطمینان از محرمانه بودن اطلاعات بود و دومین مسئله برگزاری جلسه توجیهی برای دانشجویان قبل از ارزشیابی با میزان ۹۰/۵ درصد بود.

از دیدگاه دانشجویان نیز مهمترین عوامل اطمینان از محرمانه ماندن اطلاعات و مرتبط بودن سوالات پرسشنامه با چالشهای آموزشی دانشجویان بود که در هر دو مورد صد درصد دانشجویان بر آن تاکید داشتند.

نتیجه گیری: اطمینان دادن موثر به دانشجویان در مورد محرمانه ماندن اطلاعاتشان و دادن بازخورد در مورد نتایج به اساتید و مسئولین دانشکده مهمترین عوامل موثر در تشویق دانشجویان به مشارکت در ارزشیابی اساتید می باشند.

واژگان کلیدی: ارزشیابی، اعضای هیات علمی، دانشجویان ، دندانپزشکی

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-02-04]

مقدمه

اعضای هیات علمی یکی از ارکان اصلی دانشگاه ها محسوب می شوند، و عملکرد آنها نقش اساسی در بازدهی نظام آموزشی ایفا می کند، از این رو ارزشیابی اساتید یکی از ابزارهای اصلاح، بهبود و توسعه فعالیت های حرفه ای آنان می باشد[۱]. ارزشیابی اساتید فرایندی نظام مند و مستمر برای جمع آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات در مورد نحوه عملکرد اعضای هیات علمی می باشد تا بر اساس آن میزان تحقق اهداف مورد نظر تعیین شود. [۲،۳].

تحقیق در مورد کیفیت تدریس اساتید در دانشگاه ها از چند جنبه حائز اهمیت است. ارزشیابی اساتید اطلاعات مناسبی در اختیار مسئولان جهت تجزیه و تحلیل مسائل آموزشی و برنامه ریزی های راهبردی قرار می دهد. از طرف دیگر اساتید با آگاهی از کیفیت عملکرد خود به اصلاح شیوه های تدریس خود می پردازند[۴]. دانشجویان نیز با شرکت در فرآیند ارزشابی اساتید به میزان تحقق اهداف آموزشی در طول نیمسال فکر می کنند [۵]

.

ارزشیابی اساتید با شیوه های متعددی مانند ارزشیابی توسط دانشجویان، همکاران و مسئولان آموزشی، بررسی بروندادهای آموزشی و پژوهشی، بررسی حضور فیزیکی و یا میزان اثرگذاری در محیط های آموزشی انجام می شود[۶]. متداول ترین روش ارزشیابی اساتید نظرسنجی از دانشجویان می باشد[۷]. در نتایج ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان، علاوه بر دیدگاه های علمی و کیفیت تدریس استاد، خصوصیات وی از جمله جنس، تجربه تدریس و درجه علمی و میزان دشواری درس نیز می توانند اثر گذار باشند[۸،۹]. مشخصات دانشجویان شامل جنس، سن ،معدل و میزان علاقه به رشته تحصیلی از دیگر عوامل تاثیر گذار می باشند[۱۰،۱۱]. از این رو عده ای از محققان اعتبار ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان را زیر سوال برده اند [۱۲]. در مطالعه ای نشان داده شده است که بسیاری از دانشجویان توانایی قضاوت در مورد برخی فعالیتهای اساتید مثل طراحی دوره و طرح درس ندارند و فقط می توانند در مورد قدرت انتقال مباحث درسی نظر دهند [۱۳]. همچنین انتقادات زیادی به استفاده مسئولین دانشگاه ها از نتایج ارزشیابی دانشجویان در ارتقا و تصمیم گیری های شغلی اساتید وارد شده است [۱۴].

از طرف دیگر نظرات دانشجویان به عنوان بازیگران اصلی فرآیند ارزشیابی اساتید، در مورد سوالات پرسشنامه و نحوه اجرای ارزشیابی عموما نادیده گرفته می‌شوند. در مطالعه ای در آفریقای جنوبی تقریباً تمامی دانشجویان (۹۷/۲٪) بر این عقیده بودند که باید در طراحی یا بازنگری ابزار ارزشابی اساتید که شامل تصمیم گیری در مورد سوالات پرسشنامه می شود، مشارکت داشته باشند[۱۵].

یکی از راههای افزایش اعتبار نتایج پرسشنامه ها افزایش تعداد شرکت کنندگان می باشد [۱۷،۱۶]، لذا یافتن راه هایی برای جلب مشارکت دانشجویان در ارزشیابی اساتید ضروری به نظر می رسد. اگر دانشجویان در طراحی موارد مورد بررسی در پرسشنامه های ارزشیابی اساتید مشارکت داشته باشند، احتمال مشارکت آنان در ارزشیابی نیز افزایش می یابد [۱۵]. از این رو بررسی عوامل تاثیرگذار بر میزان مشارکت دانشجویان می تواند برای یافتن راهکارهایی برای افزایش میزان مشارکت آنان کمک کننده باشد. در اکثر مطالعات صرفاً به بررسی دیدگاه اعضای هیات علمی و یا دانشجویان در زمینه عوامل موثر بر نتایج ارزشیابی پرداخته شده است [۱۸،۱۹] و مقالات اندکی به بررسی علل تاثیر گذار بر میزان مشارکت دانشجویان پرداخته اند. بعد از شناسایی موانع موجود در مشارکت دانشجویان، می توان با بر طرف کردن این موانع، مشارکت حداکثری دانشجویان را جلب کرد، زیرا هر چه مشارکت دانشجویان هم از نظر تعداد دانشجویان و هم از نظر دقت دانشجویان در تکمیل پرسشنامه ها بیشتر شود، نتایج این فرایند مهم در ارتقای کیفیت آموزش و تدریس موثرتر خواهد بود. لذا این مطالعه با هدف تعیین دیدگاه دانشجویان و اعضای هیات علمی دانشکده دندانپزشکی تبریز در مورد عوامل تاثیر گذار بر میزان مشارکت دانشجویان در ارزشیابی اساتید طی سالهای ۱۳۹۸-۱۳۹۹ صورت گرفته است.

روش کار

این مطالعه از نوع توصیفی- مقطعی و کمی می باشد. ابزار اصلی این پژوهش دو پرسشنامه ساخت محقق مربوط به اعضای هیات علمی و دانشجویان بود.

روش نمونه گیری مطالعه برای دانشجویان تصادفی ساده و برای اعضای هیات علمی تمام شماری بود. بدین صورت که لیستی از تمام دانشجویان تهیه شد و بر اساس جدول اعداد تصادفی دانشجویان به تعداد مورد نظر انتخاب شدند. دانشجویان مهمان از مطالعه خارج شدند.

حجم نمونه دانشجویان بر اساس جدول مورگان و فرمول کوکران با در نظر گرفتن ۵٪ خطا و برآورد میزان مشارکت ۵۰٪ تعداد ۱۰۸ دانشجو تعیین شد. اعضای هیات علمی دانشکده دندانپزشکی تبریز نیز ۱۰۲ نفر بودند .

جهت تهیه گویه‌های پرسشنامه‌ها از گویه‌های پرسشنامه‌های موجود در مقالات و نظرات اعضای هیات‌علمی استفاده شد. بدین ترتیب پیش نویس اولیه پرسشنامه‌ها تهیه شد. به منظور ارزیابی روایی محتوایی پرسشنامه ها ، از ضریب نسبت روایی محتوا (Content validity ratio (CVR))و شاخص روایی محتوا (Content validity index (CVI)) استفاده شد. برای محاسبه CVR از ۱۰ نفر از اساتید آموزش

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-02-04]

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۶، شماره ۵، ۱۴۰۲
صفحات: ۴۸۷-۴۸۰

پزشکی و دندانپزشکی درخواست شد تا هر سؤال را بر اساس طیف ۳ قسمتی "ضروری"، "مفید اما غیر ضروری" و "غیر ضروری" دسته بندی کنند. در صورتی که امتیاز هر گویه بزرگتر از عدد ۰.۷۸ بود، گویه تأیید می‌شد. برای بررسی CVI سه معیار سادگی، مرتبط بودن و وضوح به صورت مجزا در یک طیف لیکرت ۴ قسمتی غیر مرتبط، تا حدودی مرتبط، مرتبط و کاملا مرتبط توسط ۱۰ نفر از متخصصان نمره دهی شد. به این ترتیب امتیازCVI به وسیله تجمیع امتیازات موافق برای هر مورد تقسیم بر تعداد کل متخصصان محاسبه شد. در صورتی که امتیاز هر گویه بزرگتر از عدد ۰.۷۹ بود، گویه تأیید می‌شد.

برای تعیین پایایی، پرسشنامه نهایی دانشجویان توسط ۲۰ دانشجوی دندانپزشکی و پرسشنامه نهایی اعضای هیات‌علمی توسط ۲۰ عضو هیات‌علمی دندانپزشکی تکمیل و پایایی با تعیین ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد. در نهایت دو پرسشنامه شامل ۱۰ سوال تهیه شد. گزینه های هر دو پرسشنامه با مقیاس لیکرت۵ تایی مورد سنجش قرار گرفتند. پرسشنامه‌ها به صورت حضوی در میان دانشجویان و اعضای هیات‌علمی توزیع شدند و دو روز فرصت تکمیل داده شد. سپس پرسشنامه ها جمع آوری شدند. پرسشنامه‌هایی که به صورت ناقص تکمیل شده بودند از روند مطالعه خارج شدند.

داده ها پس از جمع آوری با استفاده از نرم افزار آماری SPSS 17 و روشهای آمار توصیفی (فراوانی، درصد) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

قبل از شرکت در مطالعه از تمام شرکت کنندگان رضایت نامه آگاهانه اخذ شد و افراد برای شرکت یا عدم شرکت در مطالعه آزاد بودند و نام افراد در پرسشنامه خواسته نشده بود و کدهای اخلاق مطالعه مربوط به اعضای هیات علمی IR.TBZMED.REC.1399.890 و مطالعه مربوط به دانشجویان IR.TBZMED.REC.1398.205می باشند.

نتایج

از ۱۰۲ نفر اعضای هیات علمی دانشکده دندانپزشکی تبریز ۸۴ نفر به پرسشنامه ها پاسخ دادند. بدین ترتیب میزان بازگشت پرسشنامه ها ۸۲.۳٪ بود. نتایج بررسی روایی و پایایی هر دو پرسشنامه در جدول ۱ نشان داده شده اند.

جدول۱. نتایج ارزیابی روایی و پایایی پرسشنامه ها

	CVI	CVR	آلفای کرونباخ
پرسشنامه دانشجویان	۰/۹۷	۰/۹۴	۰/۸۸
پرسشنامه هیات علمی	۰/۹۹	۰/۹۲	۰/۹۱

CVI: content validity index
CVR: content validity ratio

میانگین سن اساتید شرکت کننده در مطالعه برابر با ۷.۹ ± ۴۲.۵ سال بود. ۵۳ نفر از شرکت کنندگان (۶۳.۱٪) مونث بودند و ۳۱ نفر (۳۶.۹٪) مذکر بودند. سنوات خدمت در ۴۴ ٪ اعضای هیات علمی شرکت کننده در مطالعه با ۱۰ – ۵ سال بود.از نظر مرتبه ی علمی ۲ / ۵۱ ٪ از اساتید استادیار، ۳۰.۹٪دانشیار و۱۷.۹٪ استاد بودند. از ۱۰۸ دانشجوی شرکت کننده در این تحقیق ۶۷ نفر(۶۲٪) مونث و ۴۱ نفر (۳۸٪) مذکر بودند. میانگین سنی شرکت کنندگان ۲۳.۵±۲.۶ بود.

ازدیدگاه اعضای هیات علمی مهمترین عامل در میزان مشارکت دانشجویان اطمینان از محرمانه بودن اطلاعات بود و دومین مسئله برگزاری جلسه توجیهی برای دانشجویان قبل از انجام ارزشیابی بود. توزیع پاسخ های اعضای هیات علمی به هر یک از سوالات پرسشنامه در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲. نتایج توزیع پاسخهای اعضای هیات علمی به سوالات پرسشنامه (تعداد(فراوانی))

	سوالات	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱	برگزاری جلسات توجیهی برای دانشجویان قبل از انجام ارزشیابی تا چه حد می تواند در ارتقای مشارکت دانشجویان نقش داشته باشد؟	-	-	۸(۹/۵٪)	۵۷(۶۷/۹٪)	۱۹(۲۲/۶٪)
۲	نحوه ی برگزاری ارزشیابی (آنلاین، حضوری) و نوع اطلاع رسانی تا چه حد بر میزان مشارکت دانشجویان در ارزشیابی نقش دارد؟	–	–	۱۱(۱۳/۱٪)	۳۹(۴۶/۴٪)	۳۴(۴۰/۵٪)

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-02-04]

۳	علاوه بر تکمیل سایت ارزشیابی، مصاحبه حضوری با دانشجویان در چه حد می تواند میزان مشارکت را افزایش دهد؟	۱(۱/۲٪)	۳(۳/۶٪)	۸(۹/۵٪)	۳۴(۴۰/۵٪)	۳۸(۴۵/۲٪)
۴	اطمینان دانشجویان از محرمانه بودن اطلاعات چه میزان درمیزان مشارکت آنان در ارزشیابی اساتید نقش دارد؟	-	-	۲(۲/۴٪)	۴۶(۵۴/۸٪)	۳۶(۴۲/۸٪)
۵	ارتباط داشتن موضوع ارزشیابی با چالش ها و مشکلات دانشجویان تا چه حد آنان را تشویق به مشارکت می کند؟	-	-	۹(۱۰/۱٪)	۴۵(۵۳/۶٪)	۳۰(۳۶/۷٪)
۶	شفافیت و گویا بودن سوالات ارزشیابی تا چه حد می تواند در تمایل دانشجویان به مشارکت در ارزشیابی نقش داشته باشد؟	۲(۲/۴٪)	۸(۹/۵٪)	۲۳(۲۷/۴٪)	۲۸(۳۳/۳٪)	۴۷(۵۶٪)
۷	میزان اطمینان دانشجویان از موثر بودن ارزشیابی در افزایش کیفیت آموزش تا چه حد در میزان مشارکت آنان نقش دارد؟	-	-	۹(۱۰/۷٪)	۲۸(۳۳/۳٪)	۴۷(۵۶٪)
۸	بازخورد دادن به اساتید در مورد نتایج ارزشیابی تا چه حد دانشجویان را به شرکت در ارزشیابی تشویق می کند؟	-	۲(۲/۴٪)	۸(۹/۵٪)	۵۷(۶۷/۹٪)	۱۷(۲۰/۲٪)
۹	میزان اهمیت دادن دانشگاه به نتایج ارزشیابی چه مقدار بر میزان مشارکت دانشجویان درارزشیابی اثر گذار است؟	۱(۱/۲٪)	۴(۴/۷٪)	۲۴(۲۸/۶٪)	۲۴(۲۸/۶٪)	۳۱(۳۶/۹٪)
۱۰	ارزشیابی در بازه زمانی مناسب (مثل قبل از امتحانات و ...) تا چه حد در میزان تمایل دانشجویان به شرکت در ارزشیابی موثر است؟	-	-	۱۲(۱۴/۳٪)	۳۴(۴۰/۵٪)	۳۸(۴۵/۲٪)

از دیدگاه دانشجویان نیز مهمترین عوامل اطمینان از محرمانه ماندن اطلاعات و مرتبط بودن سوالات پرسشنامه با چالشهای آموزشی دانشجویان بود که در هر دو مورد صد درصد دانشجویان بر آن تاکید داشتند وعامل بعدی که از دیدگاه دانشجویان بیشترین اهمیت را داشت کثرت فرمها و وقت گیر بودن تکمیل آنها بود. توزیع پاسخ های دانشجویان به هر یک از سوالات پرسشنامه در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳. نتایج توزیع پاسخهای دانشجویان به سوالات پرسشنامه (فراوانی (درصد))

	سوالات	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱	کثرت فرم ها و وقت گیر بودن تکمیل آنها چه تاثیری در کاهش تمایل شما به مشارکت دارد؟	-	-	۲(۱/۸۵٪)	۲۳(۲۱/۳۰٪)	83(76.85%)
۲	اختیاری بودن پاسخگویی تنها به سوالات دلخواه و نه همه سوالات تا چه حد می تواند مفید باشد؟	-	-	۱۱(۱۰/۱۸٪)	۸۲(۷۵/۹۲٪)	۱۵(۱۳/۹۰٪)
۳	عدم دسترسی های مقطعی به اینترنت تا چه اندازه می تواند باعث کاهش مشارکت شود؟	-	-	۲۱(۱۹/۴۴٪)	۶۹(۶۳/۸۸٪)	۱۸(۱۶/۶۸٪)
۴	در ارزشیابی آنلاین محدودیت استفاده از تلفن همراه به چه میزانی مشارکت را کاهش می دهد؟	-	-	۵(۴/۶۲٪)	۷۱(۶۵/۷۴٪)	۳۲(۲۹/۶۴٪)
۵	در ارزشیابی آنلاین پایین بودن سرعت اینترنت به چه میزانی مشارکت را کاهش می دهد؟	-	-	۱۱(۱۰/۱۸٪)	۸۲(۷۵/۹۲٪)	۱۵(۱۳/۹۰٪)
۶	اطمینان از محرمانه ماندن اطلاعات شخصی در یک نظرسنجی چه قدر می تواند اهمیت داشته باشد؟	-	-	–	۴۵(۴۱/۶۶٪)	۶۳(۵۸/۳۴٪)
۷	عدم ارتباط موضوع ارزشیابی با چالشها و علایق دانشجویان تا چه حد در کاهش مشارکت نقش دارد؟	-	-	-	۹۵(۸۷/۹۶٪)	۱۳(۱۲/۰۴٪)
۸	استفاده از سوالات مبهم و اصطلاحات تخصصی چه قدر مشارکت را کم می کند؟	-	-	۱۳(۱۲/۰۳٪)	۷۴(۶۸/۵۱٪)	۲۱(۱۹/۴۶٪)
۹	اگر دانشجویان امکان ارائه پیشنهادات خود را داشته باشند چه تاثیری در افزایش تمایل به مشارکت خواهد داشت؟	-	-	۱۳(۱۲/۰۳٪)	۷۴(۶۸/۵۱٪)	۲۱(۱۹/۴۶٪)

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-02-04]

۱۰	بازخورد یافته های یک طرح ارزشیابی تا چه حد منجر به افزایش مشارکت می گردد؟	-	-	۴(۳/۷۰٪)	۳۹(۳۶/۱۱٪)	۶۵(۶۰/۱۹٪)

بحث

هدف از مطالعه حاضر تعیین دیدگاه دانشجویان و اعضای هیات علمی دانشکده دندانپزشکی تبریز در مورد عوامل تاثیر گذار بر میزان مشارکت دانشجویان در ارزشیابی اساتید بود. اساسا ارزشیابی عملکرد معلمان و استادان از پیچیده ترین نوع ارزشیابی هاست. علت پیچیدگی آن، روش ارزشیابی کم اعتبار و دقت کم ابزار اندازه گیری و سنجش مورد استفاده در این نوع ارزشیابی است [۲۰].

مطالعات نشان داده اند از دیدگاه اساتید وجود صبر و حوصله در دانشجو هنگام پرکردن برگه های ارزشیابی از مهمترین عوامل تاثیر گذار در کیفیت ارزشیابی است. ارزشیابی فرایند پیچیده ای است و زمانی قابل اعتماد خواهد بود که از شرایط به خصوصی برخوردار باشد، یکی از این شرایط وضعیت روحی و روانی دانشجو در زمان پرکردن برگه های ارزشیابی و دقت و صبر و حوصله می باشد[۱]. علیرغم وجود انتقادات، در مجموع ارزشیابی دانشجویان به عنوان یک منبع معتبر برای کسب اطلا عات درباره برخی از توانمندیها و ویژگیهای استادان شناخته می شود و این ابزار از روایی و پایایی لازم برخوردار است[۲۱].

در این مطالعه دانشجویان نگرش منفی به پرسشنامه های دارای سوالات زیاد و تعداد بالای پرسشنامه ها داشتند و آن را وقت گیر می دانستند این امر می تواند ناشی از عدم انسجام و تکراری بودن و یا خارج از حیطه موضوع ارزشیابی بودن سوالات باشد که توجه جدی به این مقوله در باب طراحی سوالات و فرمهای ارزشیابی را می طلبد. همچنین در سیستم ارزشیابی، اجازه خروج از سیستم و ثبت نظرات منوط به پاسخگویی به همه سوالات می باشد در صورتیکه ممکن است برخی دانشجویان تمایلی به پاسخ دادن به برخی سوالات نداشته باشند.

انجام نظرسنجی در بستر اینترنت امکان مشارکت دانشجویان در اسرع وقت را فراهم نموده و مسئولین دانشکده نیز هر لحظه امکان نظارت و بررسی سریع نتایج را خواهند داشت . اما ارزشیابی اینترنتی مشکلات و نارسایی های خود را دارد از جمله عدم دسترسی به اینترنت پرسرعت و پایدار .

اطمینان از محرمانه ماندن اطلاعات نیز عامل مهمی است که هم دانشجویان و هم اساتید شرکت کننده در این طرح آن را بسیار مهم دانسته اند و در واقع عامل اساسی در ترغیب دانشجویان به مشارکت در ارزشیابی می باشد.

دانشجویان عموما علاقه مند به شرکت در طرحهای ارزشیابی هستند که در باره چالشها و مشکلات آنان بحث می کند و در واقع ارتباط مستقیم به مسائل دانشجویی و محیط آموزشی داشته باشد. بی شک توجه به این مسئله در طراحی سوالات پرسشنامه ها می تواند نقش بسزایی بر میزان مشارکت دانشجویان داشته باشد. اطمینان دانشجویان از اینکه نظراتشان به اساتید و مسئولین اطلاع داده می شود و دانشگاه بر اساس نظرات دانشجویان تغییراتی را در شیوه های آموزشی اعمال می نماید، عاملی بسیار موثر در افزایش میزان مشارکت دانشجویان در ارزشیابی ها خواهد بود. در مطالعه ای که توسط آقاسی و شهسواری انجام شده نشان داده شده است که مهمترین ایرادی که دانشجویان به سیستم ارزشابی وارد می دانستند عدم بها دادن به نتایج ارزشیابی آنها بود [۲۲] که در مطالعه حاضر نیز نتیجه مشابهی دیده می شود.

در مطالعه ی طرحانی در لرستان نشان داده شده است که تنها ۴ / ۲۷ ٪ از دانشجویان از محرمانه بودن پاسخ های ذکر شده در فرم های ارزشیابی مطمئن بودند، ۵ / ۴۳ ٪ از دانشجویان معتقد به بی توجهی مسئولین به نظرات منعکس شده آنها در فرمهای ارزشیابی بودند و فقط ۴ / ۲۷ ٪ از دانشجویان فرآیند ارزشیابی را وسیله ای برای رتبه بندی و ارتقاء اساتید می دانستند [۲۳]. که نشانگر وجود دغدغه های مشابه در میان دانشجویان مطالعه فوق و مطالعه حاضر می باشد.

همچنین به نظر می رسد برگزاری جلسه توجیهی برای دانشجویان در مورد اهمیت ارزشیابی اساتید می تواند نه تنها می تواند میزان مشارکت دانشجویان را افزایش دهد بلکه کیفیت ارزیابی های انجام شده را نیز بالا خواهد برد [۲۱].

اطمینان از محرمانه ماندن اطلاعات موردی است که هم اعضای هیات علمی و هم دانشجویان بیشترین اهمیت را قائل بوده اند، زیرا در صورتی که دانشجویان از محرمانه ماندن پاسخهایشان مطمئن نباشند، ممکن است پاسخهای متفاوتی به سوالات بدهند و اعتبار ارزشیابی به خطر بیفتد. در مطالعه حاضر دانشجویان کمیت و کیفیت سوالات و نحوه برگزاری ارزشیابی را بسیار با اهمیت دانسته اند در حالیکه اساتید به نحوه برگزاری ارزشیابی درصد پایین تری اختصاص داده اند اما گویه شفافیت و گویا بودن سوالات امتیاز بالایی از اساتید گرفته است.

نتایج این مطالعه می توانند به مسئولین آموزشی دانشگاهها کمک کنند تا با جلب مشارکت حداکثری دانشجویان در ارزشیابی اساتید، کیفیت تدریس و آموزش دانشجویان را ارتقا بخشند. از محدودیت های این مطالعه تعداد محدود سوالات هر پرسشنامه بود. تعداد سوالات پرسشنامه ها ده عدد در نظر گرفته شد تا شرکت کنندگان تشویق به شرکت در مطالعه و تکمیل دقیق پرسشنامه شوند، اما

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-02-04]

تعداد سوالات بیشتر می توانست ابعاد گسترده تری از مسئله را مورد بررسی قرار دهد. پیشنهاد می شود مطالعه کیفی در این راستا انجام گیرد تا تحلیل عمیقی از موضوع ارائه شود.

نتیجه گیری

براساس نتایج این مطالعه می توان گفت که اطمینان دادن به دانشجویان در مورد محرمانه ماندن اطلاعاتشان و دادن بازخورد در مورد نتایج به اساتید و مسئولین دانشکده مهمتری عوامل موثر در تشویق دانشجویان به مشارکت در ارزشیابی اساتید می باشند. همچنین بازنگری در تعداد و متن سوالات پرسشنامه های ارزشیابی اساتید نیز می تواند کمک کننده باشد.

ملاحظات اخلاقی

قبل از شرکت در مطالعه از تمام شرکت کنندگان رضایت نامه آگاهانه اخذ شد و افراد برای شرکت یا عدم شرکت در مطالعه آزاد بودند و نام افراد در پرسشنامه خواسته نشده بود. کد اخلاق مطالعه مربوط به اعضای هیات علمی IR.TBZMED.REC.1399.890 می باشد،که حاصل پایان نامه مقطع دکتری عمومی نویسنده ششم است و کد اخلاق مطالعه مربوط به دانشجویان که حاصل پایان نامه مقطع دکتری عمومی نویسنده هفتم است، IR.TBZMED.REC.1398.205 می باشد.

تضاد منافع

هیچ گونه تضاد منافعی وجود ندارد.

سهم هر نویسنده

نویسنده اول ایده پردازی اولیه را انجام داده است . نویسنده دوم مطالعه را طراحی کرده است. نویسنده سوم و چهارم در آماده سازی پرسشنامه ها نقش داشته اند نویسنده پنجم در نگارش و تدوین مقاله فعالیت نموده است و نویسنده ششم و هفتم اطلاعات را جمع آوری کرده اند.

منابع

1-Shami S, Naseri K. [Affecting factors on the results of teachers, assessment, in the view- point of teachers and students of Nursing and Midwifery faculty of Sanandaj]. Med Ed J. 2015;3(2):52-56. [Persian]

2- Hoorsan H, Hoorsan R, Roshandel S, Nekavand M. [Early-Semester Student Evaluation of Faculty Members Teaching and Its Effect on Results of End-of-Semester Faculty Members Evaluation]. Iran J Med Educ. 2018; 18 :225-233. [Persian]

3- Torkzadeh J, Marzoghi R, Mohamadi M, Mohtaram M. [Influencing Factors on Students' Evaluation of Faculties at Shiraz University]. Educ Meas Eval Stud. 2014; 4(7):139-164. [Persian]

4- Rahimi Moghadam, Hosseini M S, Fekri N, Emkani M. [Survey of the Priorities of Teachers Evaluation and effective factors from Students viewpoint of Neyshabur University of Medical Sciences]. mededj. 2019; 7 (2) :14-22. [Persian]

5- Schiekirka S, Raupach T. A systematic review of factors influencing student ratings in undergraduate medical education course evaluations. BMC Med Educ.2015;15:30.

6- Basirat M, Motevasseli S, Mirfarhadi N, Taheri M. [Dentistry Students´ Viewpoints about Evaluation of Faculty members during and at the end of Semester in 2016]. Res Med Educ. 2019;11(1):3-9. [Persian]

7- Shakurnia A, Fakoor M, Taherzadeh M, Ghafourian M. [A Comparative Study of Teacher Evaluation Scores Agree and Disagree with the Importance and Use of Evaluation by Students]. Q Educ Dev Jundishapur. 2011; 1(2): 1-8. [Persian]

8- Yaghoubi M, Salimi M. [Determining the Factors affecting Faculties' educational evaluation in a Military University of Medical Sciences in Tehran, Iran]. J Mil Med. 2018; 20 (1):73-82. [Persian]

9- Ali HIH, Ajmi A, Saleh AA. Exploring Non-Instructional Factors in Student Evaluations. Hi Educ Stud.2013;3(5):81-93.

10- Sepehrara A, Talepasand S, Rahimpoor H. [Alignment review of teacher evaluation scores according to courses difficulty level]. J Educ Meas. 2016; 2(6): 1-18. [Persian]

11- bastani P, amini M, tahernejad A, rouhollahi N. [The Tehran University of Medical Sciences Faculty Members' Viewpoints about the Teachers' Evaluation System: A Qualitative Study]. J Torbat Heydariyeh Uni Med Sci. 2014; 2(1):7-16. [Persian]

12- Constantinou C, Wijnen-Meijer M. Student evaluations of teaching and the development of a comprehensive measure of teaching effectiveness for medical schools. BMC Med Educ.2022;22:113.

13- Husain M, Khan S. Students' feedback: An effective tool in teachers' evaluation system. Int J Appl Basic Med Res. 2016;6(3):178-181.

14- Stroebe W. Student Evaluations of Teaching Encourages Poor Teaching and Contributes to Grade Inflation: A Theoretical and Empirical Analysis. Basic Appl Soc Psychol. 2020;42(4):276–294.

15- Pakkies NE, Mtshali NG. Students' views on the block evaluation process: A descriptive analysis. Curationis. 2016;39(1):1516.

16- Sahlqvist S, Song Y, Bull F, Adams E, Preston J, Ogilvie D; iConnect consortium. Effect of questionnaire length, personalisation and reminder type on response rate to a complex postal survey: randomised controlled trial. BMC Med Res Methodol. 2011;11:62.

17- Sepahi , Khoshay A, Pourmirza Kalhori R, Rostami P. [Factors Affecting Student Evaluation of Teacher Performance and its Relationship with Educational Achievement]. Q Educ Dev Jundishapur. 2016;6(4):294-303. [Persian]

18- Hasani M, Farshdi S. [Investigating the effect of students ratings of faculty members on their

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-02-04]

performance in faculty members and heads of educational departments opinion in Tabriz university of medical sciences]. Nurs Midwifery J. 2013;11(1). [Persian]
19- Royal KD, Temple LJ, Neel JA, Nelson LL. Psychometric Validation of a Medical and Health Professions Course Evaluation Questionnaire. American J Educ Res. 2018;6(1):38–42.
20-Saneii Z. [Students' Standpoint about Qualitative Assessment of Performance of Faculty Members]. SCI J Educ Strategy Med Sci. 2018; 11 (2) :97-105. [Persian]
21- Keykha A., Shakurnia A. [Critical Analysis of Teacher Assessment System by the Students (Systematic Review)]. Q Educ Dev Jundishapur.2019;10(2):82-96. [Persian]
22- Aghasi N, Shahsavari F. [Academic staff and student's opinion about evaluation of academic staff by students in Tehran Dental Branch, Islamic Azad University]. J Res Dental Maxillofac Sci. 2018;14(4) :237-243. [Persian]
23-Tarhani F. [Evaluation of faculty members from viewpoint of medical students of Lorestan University of Medical Sciences]. Iran J Med Educ. 2002;2:55-56. [Persian]

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-02-04]